

ζ. Θεσιπίζομεν ^{d)}, εἴποτε περὶ τίνος ὑποθέσεως προέλθοι ψήφος αὐτοτελής, καὶ ἐκκλητος ἐπακολουθήσοι, τοὺς τὴν ἐκκλητον ἐξετάζοντας κατὰ τοὺς νόμους, οἱ τινες κατὰ τὸν καιρὸν τῆς αὐτοτελοῦς ψήφου ἐκράτουν, πέρασ διδόναι τῷ πράγματι. τοῦτον αὐτοῦ δηλονότι παραφυλαττομένου καὶ ἐν τῷ ἀναψηλαφᾶσθαι τὰς τῶν ἐνδοξοτάτων ἐπάρχων ψήφους, καὶ ἐπὶ ταῖς ἀναφοραῖς τῶν δικαστῶν, ὅτε ἀμφότερα τὰ μέρη πίσειαι ταῖς ἰδίαις ἀποτάσσονται δικαιολογίαις, καὶ οἱ δικασταὶ δι' οὐκείων ἀναφορῶν ἐρωτήσουσι ^{e)}, τί ἄρα ὄφειλε διατυπωθῆναι· ἐν πῦσι γὰρ ^{f)} τοῖς εἰρημένους ἐμίσει ἐκείνους τοὺς νόμους παρὰ τῶν διαγνωμιόνων φυλάττεσθαι Θεσιπίζομεν, οἵποτε κατὰ τὸν χρόνον τῆς ψήφου, ἢ δηλαδὴ τῆς ἀναφορᾶς ἐκράτουν· κἂν εἰ συμβαίῃ μετὰ ταῦτα νόμον φοιτῆσαι νέον τι διατυπῶνται, καὶ τὴν ἐαυτοῦ δύναμιν καὶ εἰς τὰ παρεληλυθότα πράγματα ἀναφέροντα.

η'. Θεσιπίζομεν, ὥστε, εἴποτε ^{g)} ἐκκλητὸν παρακολουθήσας ^{h)} ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐμπροθέσει ἡμέρα ἢ μέρος ἐκείτηρον, ἢ μόνος ὁ τῇ ἐκκλητῷ χρησάμενος φθάσοι, καὶ τὴν ἐαυτοῦ ⁱ⁾ παρουσίαν φανερώσοι ^{k)} τῷ ἄρχοντι, τῷ μέλλοντι τὴν τῆς ἐκκλητῶν ὑπόθεσιν ἐξετάζειν, ἢ τοῖς αὐτοῦ συνέδροις, ἢ τοῖς τὰς δίκας εἰσάγουσι, καὶ ὁ δικαστὴς τοῦτον ἐν ταῖς ὁρισμέναις ἡμέραις δέξασθαι ἀναβάλλεται ^{l)}, μηδὲν πρόκριμα τοῖς μέρεσιν, ἢ ἐν τούτων ἐκ τούτων παντελῶς γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα ἐξετάζεσθαι τὰς τοιαύτας ἐκκλητους καὶ τῇ ψήφῳ περαιοῦσθαι νομίμῳ ^{m)}.

Ἔτερον πρὸς τοῦτοις κεφάλαιον τῆς ἡμετέρας δεόμενον νομοθεσίας συνείδομεν ἐπανορθώσασθαι. ἐπειδὴ γὰρ οἱ ἡμέτεροι νόμοι διορίζουσιν, εἴποτε οἱ ἐνδοξότατοι ἑπαρχοὶ τῶν ἱερῶν πραιτωρίων ψήφον προενέγκουσι, μηδεμίαν ἐκκλητον ⁿ⁾ κατ' αὐτῆς ἐπιδίδοσθαι· Θεσιπίζομεν ^{o)}, ὅσάκις ψήφους τῶν ἐνδοξοτάτων ἐπάρχων οἰουδῆποτε κλήματος προενεχθῆναι ^{p)} καὶ εἰς, ὡς εἰκόσ, τῶν δικαζομένων νομίσοι ^{q)} ἐαυτὸν βεβαρῆσθαι, ἔχειν τὸν τοιοῦτον ἄδειαν διδασκαλικὸν προσφέρειν ^{r)} τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἐπάρχοις ^{s)} τοῖς τὴν ψήφον προάγουσιν, ἢ τοῖς τούτων συμπύνοις, ἢ τοῖς τὰς δίκας εἰσάγουσιν ^{t)} ἐντὸς δέκα ἡμερῶν προθεσμίας μετὰ τὸ προενεχθῆναι ^{u)} τὴν ψήφον· ὥστε τοῦτον παρακολουθοῦντος μὴ ἄλλως ἐκβιβασμῶ παραδίδοσθαι τὴν ψήφον, εἰ μὴ πρότερον ἐγγύας ἀξιόπιστους παρᾶσχοι ^{v)} τὸ νικῆσαν μέρος ^{w)} τοσαύτης ποσότητος, ὅσης ἂν εἴη ἢ καταδικη, ὡς εἰ μετὰ ταῦτα ἀναψηλαφῆσεως νομίμῳ τρόπῳ προβαιούσης ^{x)} ἢ ψήφου ἀνατραπέιη, τὰ πράγματα αὐτῷ μετὰ τῶν νομίμων ἐπαυξήσεων ἀποκαθίστασθαι. εἰ δὲ ἐντὸς τῆς μνημονευθείσης τῶν δέκα ἡμερῶν προθεσμίας μετὰ τὸ ^{y)} τὴν ψήφον προενεχθῆναι μὴ ἐπιδοίη τὸν λίβελλον ὁ νομίμων βεβλάφθαι, κελεύομεν, τὸν τοῦ πράγματος ἐκβιβασμὸν δίχα ἐγγύης προῖέναι, τοῦ τῆς ἀναψηλαφῆσεως δικαίου φυλαττομένου ἐκείνῳ, ὅστις ἐαυτὸν βεβαρῆσθαι νομίσοι.

θ'. Θεσιπίζομεν τὸν μὲν κατὰ καιρὸν κοιαιστωρα τοῦ

VII. Sancimus, si quando de controversia aliqua ^{Nov. 115.} definitiva sententia processerit et appellatio subsequuta ^{cap. 1.} fuerit, ut iudices appellationis secundum leges, quae tempore definitivae sententiae obtinebant, causae finem imponant. Hoc eodem videlicet observando et in retractandis gloriosissimorum Praefectorum praetorio sententiis, et in relationibus iudicum, quando utraque pars omnibus allegationibus suis renuntiaverit, et iudices relationibus suis consulant, quid statui oporteat: in omnibus enim supradictis casibus illas leges a cognitoribus custodiri decernimus, quae tempore sententiae aut certe relationis obtinebant: licet postea legem ferri contigerit, quae novum quid definiat et vim suam etiam ad negotia praeterita referat.

VIII. Sancimus, ut si quando appellatione secuta ^{Nov. 119.} ultimo fatali die, vel utraque pars, vel solus is, qui ^{cap. 4.} appellatione usus est, venerit, et sui praesentiam iudici manifestaverit causam appellationis examinaturο, vel assessoribus eius, vel eis, qui lites introducunt, et iudex eum intra statutos dies admittere distulerit, nullum penitus ex eo partibus aut uni ex his praeiudicium afferatur, sed et postea huiusmodi appellationes examinentur et sententia legitima finiuntur.

Aliud ad hoc capitulum nostra indigens legisla- ^{cap. 5.} tione emendare censuimus. Quoniam enim leges nostrae praecipunt, ut si quando gloriosissimi sacro praetorio Praefecti sententiam tulerint, nulla adversus eam appellatio porrigatur: sancimus, ut quoties sententia gloriosissimorum Praefectorum cuiuscunque regionis profertur, et unus forte litigatorum se gravatum esse putaverit, facultas ei concedatur, libellum offerendi gloriosissimis Praefectis, qui sententiam tulerunt, aut eorum consiliariis, aut his, qui causas introducunt, intra decem dierum spatium post sententiam prolatam: ut hoc subsecuto non aliter executioni sententia mandetur, nisi prius fideiussores idoneos dederit is, qui vicit, in tantam quantitatem, quantam condemnatio continet: ut si postea retractatione legitimo modo procedente sententia rescissa fuerit, res ei cum legitimis accessionibus restituantur. Si vero intra memoratum decem dierum spatium post sententiam prolatam is, qui se laesum putat, libellum non obtulerit, causae executioni sine satisfactione procedat, retractationis iure illi servando, qui se gravatum esse putaverit.

IX. Sancimus, ut sacri quidem nostri palatii pro ^{Nov. 126.} ^{cap. 1.}

d) Cod. Coisl. ita hoc caput incipit: Θεσιπίζομεν, κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ἐν τῷ καιρῷ τῆς δεδομένης ψήφου κρατοῦντας τὴν τῆς ἐκκλητῶν αἰτία ἐξετασθῆναι καὶ κατ' αὐτοὺς πέρασ λαβεῖν, καὶ εἴποτε περὶ τίνος ὑποθέσεως κ. τ. λ. Fabr. habet, quae in textu reposita sunt. Quae habet Cod. Coisl. apud Fabrotum ommissa, sunt verba ex praefatione Novellae 115. desumpta. e) Fabr. ἐρωτήσουσι. Cod. Coisl. ἐρωτήσουσι. Hoc praefero. f) γὰρ Fabr. Deest in Cod. Coisl. g) εἴποτε Fabr. Deest in Cod. Coisl. h) Sic Fabr. Cod. Coisl. παρακολουθοῦσας. i) Sic Fabr. Cod. Coisl. αὐτοῦ. k) Sic Fabr. Cod. Coisl. φανερώσοι. l) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἀναβάλλεται. m) Pro νομίμῳ, quod habet Fabr. Cod. Coisl. habet δικαίου. n) ἐκκλητῶν recte Cod. Coisl. Fabr. ἐκκλητον. o) Inde a verbis Θεσιπίζομεν, ὅσάκις ψήφους κ. τ. λ. usque ad finem hoc caput exhibet Synopsis p. 109. sq. p) Syn. προενεχθῆναι. q) Syn. νομίσοι. r) Syn. προσφέρειν. s) Syn. ἐπάρχοις. t) Verba ἢ τοῖς τὰς δίκας εἰσάγουσιν, quae habet Fabr. et Syn. desunt in Cod. Coisl. u) Syn. προενεχθῆναι. v) Syn. παρᾶσχοι. w) Sic Fabr. et Syn. Cod. Coisl. τῷ νικῆσαντι μέρει. Sed omnimodo probanda est lectio τὸ νικῆσαν μέρος, ut ex totius loci nexu intelligitur. x) Sic Fabr. Cod. Coisl. et Syn. προῖέναι. y) τὸ deest in Syn.

Θείον ἡμῶν παλατίου ἅμα τῇ αὐτοῦ ^{z)} ὑπεροχῇ, ἥτοι τῷ κατὰ καιρὸν ἐπίρρω τῶν ἱερῶν ^{a)} πραιτωρίων τὰς τοιαύτας ὑποθέσεις ἐξετάζειν· μὴ ἐξ ἡμετέρου δέ, ἀλλ' ἐξ ἰδίων προσώπων τὰς διαλαλιὰς προφέρειν, καὶ νόμοις ἐγνωσμένην δίδόναι ψῆφον· τῶν εἰωθότων δηλαδὴ σφριῶν ἐν ταῖς τοιαύταις διαίταις τὴν ἰδίαν παρεχόντων ὑπηρεσίαν, καὶ εἰδόντων τῶν ἀρχόντων τῶν τὰς τοιαύτας δίκας κρινόντων, ὡς εἴτι παρὰ ταῦτα τοῦ λοιποῦ καθ' οἰονδήποτε τρόπον πλημμεληθεῖη, τῷ τῆς καθοσιώσεως ἐγκλήματι ὑποκείμενται.

cap. 2. Ἐν ^{b)} πάσαις δὲ ταῖς ἐκκλησίαις τοῦτο κρατεῖν κελεύομεν, ἵνα ὅσας ἐκκλητίου γινομένης ἐντὸς τοῦ ὁρισμένου χρόνου ἐκείνου μέρος τὴν κυρίαν ^{c)} ἡμέραν παραφυλάττει ^{d)}, ἀνπεροθέτως οἱ δικασταί, τοῦτο μὲν τὰ πεπραγμένα, τοῦτο δὲ τὰ κεκρυμένα ἐξετάζειν σπουδάζουσι ^{e)}, καὶ μετὰ τοῦ νόμου καὶ τοῦ δικαίου ψῆφον δίδοναι. εἰ δὲ μόνος ὁ ἐκκαλεσόμενος εἰσέλθῃ ^{f)}, κελεύομεν, τοὺς δικαστὰς ἀναμένειν μέχρι τῆς τελευταίας κυρίας, καὶ εἰ ἀναζητηθεὶς ὁ νικήσας μὴ εὐρεθείη, ἐξεταζόμενον τῶν πεπραγμένων, νόμιμον δοῦναι πέρας· εἰ δὲ μόνος ὁ τὴν νικητικὴν ψῆφον λαβὼν εἰσέλθῃ, καὶ ἐπιζητηθεὶς ὁ ἐκκαλεσόμενος ^{g)} μὴ εὐρεθείη, ἀναμένειν τοὺς δικαστὰς μὴ μόνον τὴν τελευταίαν κυρίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν τοῦ προετρεπισμοῦ ^{h)} χρόνον, τούτοις τοὺς τρεῖς μῆνας· καὶ εἰ μὴ δὲ τηρηθῆτα ὁ ἐκκαλεσόμενος ⁱ⁾ εὐρεθείη, μηκέτι τῇ τοῦ χρόνου παραδρομῇ κυροῦσθαι τὴν ψῆφον, ἀλλὰ καὶ ἐκ μίᾶς μόνης τοὺς δικαστὰς ἐξετάζειν, τοῦτο μὲν τὰ πεπραγμένα, τοῦτο δὲ τὰ κεκρυμένα· καὶ εἰ μὲν ὁμοῦς τὴν ψῆφον δεδομένην εὐροίεν, ταύτην βεβαιῶν· εἰ δὲ τι παρῶπται, τοῦτο διορθοῦσθαι, καὶ νόμιμον δίδόναι ψῆφον. ἅπαξ ^{k)} δὲ τῆς ἐφεσίμου δίκης ἐν ταῖς ἐμπροθέμοις ἡμέραις, εἴτε παρ' ἐκατέρου μέρους, εἴτε παρὰ τοῦ ἑνὸς εἰσαχθείσης, μηκέτι τῇ τοῦ διεικοῦς χρόνον ^{l)} παραδρομῇ τοῦ λοιποῦ βεβαιῶσθαι τὴν ψῆφον· ἀλλὰ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου σκοποῦμένου, πέρας ταῖς τοιαύταις ὑποθέσεσι δίδουσθαι ^{m)} νόμιμον, εἴτε τοῦ ἑνός, εἴτε ἐκατέρου μέρους παρόντος. καὶ διὰ τοῦτο κελεύομεν ⁿ⁾, ἐν ταῖς ^{o)} τοιαύταις ὑποθέσεσι μηκέτι (καθὰ μέρος ^{p)} τοῦ παρόντος ἐκράτει) εἰς τὴν πρώτην ἐκκλητίου πάσας τὰς διαγνώσεις ἀναγέρεσθαι, ἀλλὰ μίαν ἐκάστην τὴν ^{q)} ἰδίαν ἡμέραν ἔχειν προγεγραμμένην ^{r)}.

cap. 3. Πρὸς τούτοις θεοπίστοι, ὥστε πάντας τοὺς δικαστὰς τὴν μὲν ἐκκλητίου ταῖς ὁρισμέναις ἡμέραις προσηγομένην καὶ τοὺς νόμοις οὐκ ἀπρηγορευμένην παντὶ τρόπῳ δέχεσθαι· ἐντὸς δὲ τριάκοντα ἡμερῶν μετὰ τὸ ἐπιδοθῆναι τὴν ἐκκλητίου τὰ πεπραγμένα μετὰ τῆς ἰδίας ὑπογραφῆς παρέχειν τοῖς διαζυόμενοις, ἵνα ἐκεῖνοι ὑπὲρ τῆς ἰδίας βοηθείας τῷ ἀρμοδίῳ ἀρχοντι ταῦτα δυνήσονται ^{s)} ἐμφανίζω. εἰ δὲ τις τῶν δικαστῶν τοῦτο ποιῆσαι ὑπέροχοιτο, ἢ μὲν ψῆφος τῇ τοῦ χρόνου παραδρομῇ βεβαιωθήσεται· αὐτὸς δὲ ὁ δικαστὴς ὁ ταῦτα μὴ παραφυλάξας, καὶ οἱ τούτῳ ὑπηρετοῦντες ^{t)} πᾶσαν

tempore Quaestor una cum tua Celsitudine, sive pro tempore sacrorum praetoriorum Praefecto eiusmodi causas examinet: non autem ex nostra, sed ex propria persona interlocutiones et legibus cognitam sententiam proferat: consuets videlicet scriiniis in talibus causis suum ministerium praebentibus: scituris quoque magistratibus, qui de eiusmodi causis iudicant, se, si quid adversus ea quocumque modo de caetero admissum fuerit, maiestatis crimini obnoxios fore.

In omnibus autem appellationibus hoc obtinere iubemus, ut quotiescunque appellatione intra statutum tempus interposita, utraque pars fatalem diem observaverit, sine dilatione iudices tam acta, quam iudicata examinare studeant, et legi et iuri consentaneam sententiam proferant. Quodsi solus, qui appellavit, ingressus sit, praecipimus, ut iudices expectent usque ad ultimum diem fatalem, et si is, qui vicit, requisitus non inveniatur, discussis actis, legitimum finem imponant: si vero is solus, qui victricem sententiam retulit, ingressus fuerit, et appellator requisitus non inveniatur, iudices non solum ultimum diem fatalem expectent, sed etiam reparationis tempus, id est, tres menses. Quod si ne tunc quidem appellator inveniatur, non amplius temporis decursu sententia confirmetur, sed vel una parte praesente iudices tam acta, quam iudicata perscrutentur, et si quidem sententiam recte latam compererint, eam confirmant: si vero quid neglectum fuerit, id corrigant et legitimam sententiam ferant. Semel autem appellationis causa intra fatales dies, sive ab utraque, sive ab una parte, introducta, non amplius biennalis temporis decursu de cetero sententia confirmetur, sed veritate et iure considerato finis eiusmodi causis legitimus imponatur, sive una, sive utraque parte praesente. Ac propterea praecipimus, ut in huiusmodi causis non amplius (ut in hunc usque diem obtinuit) in primam appellationem omnes cognitiones conferantur, sed ut quaelibet cognitio proprium diem praescriptum habeat.

Ad haec sancimus, ut omnes iudices appellationem quidem intra statutos dies oblatam et legibus non interdictam omni modo recipiant: intra triginta autem dies post interpositam appellationem acta cum sua subscriptione litigatoribus edant, ut illi pro suo auxilio competenti magistratui ea intimare possint. Sin autem quis iudicium hoc facere distulerit, sententia quidem temporis lapsu confirmatur: ipse autem iudex, qui haec non observaverit, et qui ministerium ei exhibent, omne damnum, quod litigator passus fuerit eo, quod acta ipsi edita non fuerint, de sua

z) Malim παντοῦ. Frequens tamen in Novellis et Basilicis verborum εἰντοῦ et αὐτὸς est usus, ut ad primam quoque et secundam personam referatur. a) Cod. Coisl. inserit ἡμῶν, quod deest apud Fabr. b) Hoc cap. 2. Nov. 126. usque ad verba τοῦτο διορθοῦσθαι καὶ νόμιμον δίδουσι ψῆφον exhibet Syn. p. 110. c) Syn. κυρίαν. Quod probarem, si tale verbum extaret, a κῆρ, fatum, derivandum. d) Sic Fabr. Cod. Coisl. παραφυλάττει. Syn. παραφυλάττει. e) Sic Fabr. et Syn. Cod. Coisl. σπουδάζουσι. f) Syn. εἰσέλθῃ. g) Syn. ἐκκαλεσόμενος. h) Syn. εὐτρεπισμοῦ. Προετρεπισμός est reparatio appellationis. Legitur etiam cap. 129. tit. I. hui. Basil. libri. i) Sic Fabr. Cod. Coisl. et Syn. ἐκκαλούμενος. k) Inde a verbis ἅπαξ δὲ τῆς ἐφεσίμου δίκης usque ad finem cap. 2. Nov. 126. habet Theod. et Syn. p. 111. l) Theod. pro τοῦ διεικοῦς χρόνον habet τῆς διετίας. Syn. Fabr. Cod. Coisl. τοῦ διεικοῦς χρόνον. m) Syn. δοῦσθαι. Leuncl. in marg. δίδουσθαι. n) cf. quae ad hunc locum difficilem notavit Cuiacius Observ. XVIII. 36. locum ex Theodori ἐρμηνείᾳ laudans, qui optimam continet horum verborum interpretationem. o) Syn. αὐτῶς. Leuncl. in marg. ἐν ταῖς. p) Theod. καθ' ἕκαστον. In margine μέρος adscriptum est. q) τὴν deest in Syn. r) Theod. προγεγραμμένην. s) Malim δυνήσονται. t) Cod. Coisl. addit καὶ ante πᾶσαν. Fabr. καὶ omittit.

ζημίαν, ἢν ὑπομένοι^{u)} ὁ δικαζόμενος, διὰ τὸ μὴ δοθῆ-
ναι αὐτῷ τὰ πεπραγμένα, ἐκ τῶν ἰδίων οὐσιῶν ἀπο-
δοῦναι αὐτῷ ἀναγκασθήσονται, καὶ ἀπὸ δέκα χρυσίου
λίτρας^{v)} ποινήν καταβαλοῦσι, τοῖς ἡμετέροις ἐσκο-
μωθησομένην ἰδικοῖς.

ι. w) Τὰς κατὰ νόμους ἐπιδομένας^{x)} ἐκκλήτους
καὶ δέχασθαι βουλόμεθα πάντας τοὺς ἀρχοντας καὶ τοὺς
καθ' ἡμετέραν κέλευσιν ἀποσπομένους, εἴτε μείζονες,
εἴτε ἐλάττωτες εἶεν, καὶ ἐκδιδοῦναι τὰ πεπραγμένα δίχα
τινὸς ὑπεροδέσεως τοῖς δικαζομένοις, ὥστε ἐξέτασιν νό-
μιμον περὶ τούτων προῖέναι. πρὸς τοῖτοις κελύομεν,
ἐκκλήτου ἐπιδομένης^{y)} κατὰ τὸν νόμον, μηδὲ ἐκβι-
βασμοδὸς γίνεσθαι, μηδὲ νομῶν πραγμάτων μεταπίθε-
σθαι, μέχρι τελείας ἐπ' αὐτῇ κρίσεως.

TITULUS I^{z)}

Περὶ^{a)} πράγματος κεκριμένου, καὶ πραγμά-
των^{b)} ἀμφιβαλλομένων, καὶ ἠρτημένων.

α'. Κεκριμένον λέγεται τὸ^{c)} ψήφῳ τμηθέν, δὲ ἧς
καταδικάζεται τις ἢ ἀπολύεται.

β'. Δύναται^{d)} ὁ δικαστὴς καὶ στενοῦν τὴν τετράμη-
νον^{e)}, καὶ ἐπεκτείνειν, πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ πρά-
γματος καὶ τῶν προσώπων. σπανίως δὲ πρὸ τοῦ τετα-
γμένου χρόνου ἐκβιβάζονται αἱ ψήφοι^{f)}. οἷον εἰ τρο-
φεῖα ὁφρανοῖς ὀρισθῶσιν, ἢ βοηθοῦμεν ἀρήλικι.

γ'. Ὁ δυνάμενος καταδικάζειν καὶ ἀπολύσαι δύναται.

δ'. Ἡ ἀπαιτήσις τῆς καταδίκης κατὰ τοῦ δεσπό-
του^{g)} δίδεται, οὐ μὴν κατὰ τοῦ ἐντολέως· εἰ μὴ προσή-
νευγεν ἑαυτὸν τῇ δίκῃ, ἢ ἐν πράγματι ἰδίῳ ἔστιν.

Ἐπίτροπος, κυρτάτωρ, σύνδικος πόλεως οὐχ ὑπό-
κείται τῇ ἀπαιτήσει τῆς δίκης^{h)}.

Ὁ καταδικαζόμενος δοῦναι, ἀπαιτεῖται παρασχέειν,
οὐ μὴν τὸ ἴκανόν ποιῆσαι· πλὴν εἰ μὴ ἀπὸ μεγάλης καὶ
ἀναγκαίας αἰτίας· καὶ τότε δὲ ἵνα ἐπιτήδειον δῶ ἔξ-
προμίσσοραⁱ⁾.

Εἰ^{k)} κατὰ σύμφωνον λάβοι ἀσφάλειαν ὁ νικήσας,
ἢ ἐνέχυρα, ἢ ἐγγύας, οὐκ ἀργεῖ ἢ ἀπαιτήσις τῆς κατα-
δίκης. εἰ δὲ κατὰ δωρεάν, ἀργεῖ^{l)}. τὸ αὐτὸ καὶ ἐντολέα
εἶχεν ὁ καταδικασθεὶς.

Εἰ^{m)} ἤτιονα τῶν τεσσάρων μηνῶν δέδωκεⁿ⁾ προ-
θεσμίαν ὁ δικαστὴς, ἀναπληροῦται ἡ τετράμηνος. εἰ
δὲ πλείονα, περιμένειν δεῖ τὸν ἐν τῇ ψήφῳ ὀρισθέντα
καιρὸν.

Καταδικασμένος ἔστιν ὁ νομίμως κατακριθεὶς.

Καταβαλεῖν^{o)} δοκεῖ ὁ ἐλευθερωθεὶς ὡπιοῦν τῆς
ἀπαιτήσεως τῆς καταδίκης. διὸ ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς
τῇ νοθεύσει δῶ δοῦλον, οὐ τὴν χρῆσιν ἕτερος ἔχει, οὐκ
ἠλευθερωταί, εἰ μὴ^{p)} χρῆσις φθαρή.

substantia reddere ei compellentur, et denas auri
libras poenae nomine solvent, nostris privatis infe-
rendas.

X. Volumus, ut omnes iudices appellationes secun-
dum legem oblatas recipiant, illi quoque, qui ex ius-
sione nostra cognoscant, sive maiores, sive minores
sint: et ut sine ulla dilatione acta edant litigatoribus,
ut legitima de his procedat examinatio. Ad
haec iubemus, appellatione secundum leges porrecta,
neque executiones fieri, neque possessiones rerum
transferri, donec sententia definitiva de ea proces-
serit.

Nov. 134.
cap. 3.

TITULUS III.

De re iudicata et de rebus dubiis et su-
spensis.

I. Res iudicata dicitur, quae sententia decisa est,
qua quis condemnatur vel absolvitur. *l. 1. D. XLII. 1.*

II. Iudex quadrimestre tempus et aretare potest,
et prorogare, pro rei et personarum qualitate. Sed
raro ante tempus statutum sententiae executioni man-
dantur: veluti si alimenta pupillis constituuntur, vel
eum minori succurrimus. *l. 2. D. eod.*

III. Qui damnare potest, etiam absolvere potest. *l. 3. D. eod.*

IV. Iudicati actio adversus dominum datur, nec
vero adversus procuratorem: nisi se liti obtulit, vel
in rem suam procurator factus sit. *l. 4. pr. D. eod.*

Tutor, curator, actor civitatis iudicati actioni §. 1. 2.
non subiacent.

A condemnato, ut solvat, exigitur, ut solvat, non
autem ut satisfaciatur: nisi ex magna et necessaria
causa: et tunc ut idoneum expromissorem det. §. 3.

Si ex conventionem cautionem victor acceperit,
vel pignora, vel fideiussores, non cessat executio: si
vero ex donatione, cessat. Idem est, licet condemna-
tus procuratorem habuerit. §. 4.

Si iudex spatium minus quatuor mensibus dede-
rit, repletur tempus quadrimestre: sin autem amplius
spatium dederit, expectare oportet tempus in senten-
tia definitum. §. 5.

Condemnatus est, qui legitime condemnatus est. §. 6.

Solvere videtur, qui quoquomodo liberatus est
iudicati actione. Ideo si noxali condemnatus eum
servum, cuius usumfructum alius habet, noxae dedit,
liberatus non est, nisi ususfructus interierit. §. 7. 8.

u) Sic Fabr. Cod. Coisl. ὑπομένη. v) Sic Fabr. Cod. Coisl. λιτροῦν. Utrumque ferri potest. Sed praeplacet λίτρας.
w) Est tantummodo pars ultima cap. 3. Nov. 134. x) Cod. Coisl. ἐπιδομένης. Fabr. ut in textu. y) Sic Fabr. Cod. Coisl.
ἐπιδομένης. Hoc praeferendum videtur. z) Huius tituli de re iudicata fragmenta exhibet Fabr. T. VI. p. 641. Lib. LII.
Basil. tit. 3. sed necesse non erat, quum hoc loco integer totus titulus exhiberetur. cf. Reitz. Thes. Meerm. T. V.
p. 104. et Haubold Manual. Basil. p. 352. not **). a) Theod. περὶ πλαισίων. περὶ πράγματος κεκριμένου κ. τ. λ. b) Index
titulorum Coislilianus et Theod. καρπῶν pro πραγμάτων. c) Theod. τῷ. d) Theod. ὁ δικαστὴς καὶ στενοῦ τὴν τετράμηνον
καὶ ἐπιτείνει πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ πράγματος καὶ τῶν προσώπων. e) Nota, Graecos tempus iudicati plerumque dicere τὴν
τετράμηνον, quadrimestre tempus, quod Iustinianus condemnatis indulsit. f) Hactenus Syn. p. 94. hoc caput exhibet.
g) Cod. Coisl. et Theod. addunt τῆς δίκης, quod deest apud Fabr. h) Malim καταδίκης. i) Syn. p. 112. pro ἐξπρομίσ-
σορα habet ἐπαγγελόμενον. Cod. Coisl. ἐξπρομίσσορα. k) Cod. Coisl. inserit γὰρ, quod deest apud Fabr. l) Verba ἢ ἀπαί-
τησις τῆς καταδίκης κ. τ. λ. addit Cod. Coisl. Desunt apud Fabr. Sed necessaria sunt, ut sciamus, quo illud οὐκ ἀργεῖ refe-
ratur. m) §. 5. in Syn. p. 94. n) Syn. ἔδοκε. o) Sic Fabr. Cod. Coisl. καταβάλλειν. p) Cod. Coisl. addit ἢ, quod deest apud Fabr.

- L. 5. pr. ε'. 'Ο πραιτωρ περί δικαιοδοσίας εἶπεν· ἐχοῖν δὲ
D. XLII. 1. περί διαγνώσεως εἰπεῖν· διάγνους ἧ) γὰρ ἀνήκει, κἂν
μὴ ἔχη τις δικαιοδοσίαν, δικάζει δέ.
- §. 1. Καλῶς ψηφίζομαι, ἵνα ὅπερ ἔχεις ἀπὸ διαθήκης
ἢ κωδικέλλων, δῶς· τὸ γὰρ ἐκείνοις ποσὸν σημαίνω.
τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ἀγράφου λεγάτου.
- L. 6. pr. ζ'. 'Ο ὑπὸ ἔνοπλον στρατείαν κατακριθεὶς, ὅσον εὐ-
D. eod. πορεῖ, ἀπαιτεῖται.
- §. 1. 'Ο κατακριθεὶς δέκα νομίσματα δοῦναι, ἢ εἰς τό-
ξον δοῦναι δοῦλον, ἐπὶ τοῖς δέκα μόνους τῆ ἀπαιτήσει
τῆς καταδίκης ἐνάγεται. τὸ γὰρ ἐκδοῦναι τὸν δοῦλον ἐκ
τοῦ νόμου ἔχει. ὅθεν οὐκ ἔστι κρίσις ἢ ἐκδοσὶν μόνην
ἔχουσα. εἰ δὲ ἐπερωτηθῶ σοι δέκα ἢ νόξης ἐκδοσιν, οὐ
δύνασαι τὰ δέκα με ῥ) μόνον ἀπαιτεῖν.
- §. 2. 'Ο κατ' ὀ) ἀθηνεῖαν ῑ) τὰ πράγματα τοῦ κατακρι-
θέντος πιπράσκων καὶ κλέπτῃς καὶ ἄρπαξ ἔστιν ῑ).
- §. 3. 'Η ἀπαίτησις τῆς καταδίκης καὶ διηνεκῆς ἔστι, καὶ
πράγματος ἀπαίτησιν ἔχει· καὶ κληρονόμοις καὶ κατὰ
κληρονόμων δίδονται.
- L. 7. D. eod. ζ'. ῑ) 'Ο κατακριθεὶς οὐκ ἀπαιτεῖται μὲν πρὸ τῆς
τετραμήνου. εἰ δὲ βούλεται, καὶ πρὸ ταύτης ἐλευθεροῦ-
ται· ὑπὲρ αὐτοῦ γὰρ ἔστιν ὁ χρόνος.
- L. 8. D. eod. η'. Εἰ ὃν ἐπερωτηθῆν δοῦλον, μετὰ προκάρταρξιν
ἀποθάνῃ, δύναμαι εἰς καρποὺς κατακρίνεσθαι.
- L. 9. D. eod. θ'. Εἰ μεμηρότι ψῆφος δοθῆ, οὐκ ἔρρωται.
- L. 10. D. eod. ι'. 'Ο προσποιησάμενος ἑαυτὸν ῑ) αὐτεξούσιον καὶ
δανεισάμενος, γενόμενος ῑ) δὲ ἀποκληρονόμος ῑ), ἢ ῑ)
αὐτεξούσιος, κἂν μὴ εἰπορῆ ῑ), ἀπαιτεῖται.
- L. 11. D. eod. ια'. Εἰ ὁμολογήσεις μοι ποιεῖν τι ῑ) ταῖς καλάνδαις,
καλῶς καὶ μετὰ ταύτας ἀπαιτῶ σε καὶ δίδως τὸ διαφέ-
ρον τοῦ ἐκποθεσμήσου.
- L. 12. D. eod. ιβ'. 'Ο ἐπὶ παραθήκῃ ἢ χρήσει καταδικασθεὶς ἐκ-
χωρεῖσθω ῑ) ἀπὸ τοῦ δεσπότου τὴν ἀγωγὴν.
- L. 13. pr. ιγ'. Εἰ σε μὲν ἐπερωτήσω δέκα νομίσματα, ἕτερον
D. eod. δὲ τὰ ἱκανὰ μοι παροσχεῖν ῑ), ματαίον μὲν φόβον δια-
τίμησις οὐκ ἔστιν· εἰς ὅσον δὲ σὺ μὴ δῶς, εἰς τοσοῦτον
ὁ δούς μοι τὰ ἱκανὰ κατακρίνεται· τοσοῦτον γὰρ δια-
φῆρει μοι.
- §. 1. Εἰ ὁμολογήσω κωλύειν ζημιωθῆναι σε, εἰ μὲν κω-
λύσω, ἐπλήρωσα τὸ ὁμολογηθέν· εἰ δὲ μὴ, εἰς χρή-
ματα κατακρίνομαι, ὡς ἐπὶ πασῶν τῶν εἰς ποίησιν
ἐνοχῶν.
- L. 14. D. eod. ιδ'. 'Ο κελεύει ἢ κωλύει ῑ) ὁ πραιτωρ, δύναται ἀνα-
τρέπειν, οὐ μὴν ψῆφον οἰκείαν.
- L. 15. pr. ιε'. Ἄρχων δούς δικαστὴν τὴν ψῆφον αὐτοῦ ἐκπι-
D. eod. βαλέτω ῑ).
- §. 1. Τὴν ἐν ῑ) ψῆφον δύναται καὶ ἄρχων ἐπαρχίας
ἐκπιβάσαι, εἰ κελευσθῆ.
- §. 2. Τῶν ῑ) διὰ τὸν ἐκπιβασμὸν λαμβανομένων ἐνε-
χῶρων πρῶτα τὰ κινητὰ καὶ τὰ ἐμψυχα πιπράσκονται,
καὶ εἰ μὴ ἄρκοῦσιν, ἢ μὴ εἰσί, τότε τὰ ἀκίνητα. εἰ

V. Praetor usus est verbo iurisdictionis: debebat autem de notione loqui: notio enim competit, licet quis iurisdictionem non habeat, sed tamen iudicet.

Recte sententiam ita fero, ut quod habes ex testamento vel codicillis, restituas: significo enim quantitatem his comprehensam. Idem est et in legato sine scriptura.

VI. Miles, qui sub armata militia stipendia meret, condemnatus, quatenus facere potest, convenitur.

Decem aureos dare, aut servum noxae dedere condemnatus, iudicati actione in decem tantum tenetur: facultatem enim servum noxae dandi ex lege habet. Unde iudicium, quod noxae deditioem solam continet, nullum est. Si vero promisero tibi decem aut noxae dedere, non potes sola decem a me petere.

Qui sua auctoritate bona condemnati distrahit, et fur et raptor est.

Iudicati actio et perpetua est, et rei persecutionem continet: item heredibus et adversus heredes datur.

VII. Ante quatuor menses a condemnato nihil exigitur: si tamen velit, etiam antea liberatur: pro eo enim tempus statutum est.

VIII. Si servus, quem promisi, post litem contestatam decesserit, possum in fructus condemnari.

IX. Si furioso sententia dicatur, non valet.

X. Qui se patremfamilias esse finxit et pecuniam mutuum accepit, et exheredatus vel emancipatus est, quamvis facere non possit, convenitur.

XI. Si Calendis fieri aliquid mihi promiseris, recte etiam post eas ago tecum et praestas mihi id, quod interest, ex mora.

XII. Ex causa depositi vel commodati condemnato dominus actionibus suis cedit.

XIII. Si a te decem aureos, ab alio vero satisfdari stipulatus sim, vani quidem timoris nulla aestimatio est: quantum autem tu mihi non praestiteris, in tantum is, qui statis dedit mihi, condemnatur: tanti enim mea interest.

Si promisero, prohibere me, quominus damnum patiaris, si quidem prohibuero, implevi, quod promissum est: si vero non prohibuero, in pecuniam condemnor numeratam, sicut in omnibus faciendi obligationibus.

XIV. Quod iubet vetatve Praetor, revocare potest: non etiam sententiam suam.

XV. Magistratus, qui iudicem dederit, sententiam eius exequatur.

Sententiam Romae dictam etiam Praeses provinciae, si hoc iussus fuerit, exequi potest.

Si in executione pignora capta sint, primo res mobiles et animales distrahantur, et si non sufficient, vel nullae sint, tunc immobiles. Quodsi nec res im-

g) Haec Cod. Coisl. sic exhibet: ἀνήκει γὰρ αὐτῇ, κἂν μὴ ἔχη τις δικαιοδοσίαν, δικάζει δέ. Fabr. ut in textu. r) με Fabr. Deest in Cod. Coisl. s) Syn. p. 46. κατά. t) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἀθηνεῖαν. u) Syn. ἔστι. v) Hoc cap. 7. totidem verbis exhibet Theodorus. w) Theod. αὐτόν. x) γενόμενος in textu Theod. deest, in marg. alia manu adscriptum est. y) Theod. ἀποκληρονόμος. Cod. Coisl. ἀποκληρονόμων. Fabr. ut in textu. z) Theod. addit καὶ. a) Theod. εὑπορῆ. Sic et Cod. Coisl. Recte. Fabr. εὑπορῆ. b) Cod. Coisl. addit ταῖςδε, quod deest apud Fabr. c) Reposui ἐκχωρεῖσθω pro ἐκχωρεῖσθω, quod Fabr. et Cod. Coisl. habent. Nam ἐκχωρεῖν τὸς ἀγωγὰς est cedere actionibus. d) Sic Fabr. Cod. Coisl. παρέχειν. e) Sic Fabr. Cod. Coisl. ὁ κελεύσει ἢ κωλύσει. f) Theod. ἐκπιβάσεται. Sed supra αε scriptum est ω. g) §. 2. et 3. habet Syn. p. 260.

δὲ μὴδὲ ἠ) τὰ ἀκίνητα ἀγορεύουσιν, ἢ οὐκ εἰσὶ, τότε τὰ δίκαια.

Εἰ δὲ τὰ λεγθέντα ἐνέχυρα μὴδεὶς ἀγορεύει, προσκυροῦνται τῷ νικήσαντι ἐφ' οἷς χρεωστῆται· κἂν θελήσῃ αὐτὰ ὡς ἐνέχυρα κρατεῖν καὶ ἀρκεῖσθαι αὐτοῖς, τὸ περιττὸν οὐκ ἀπαιτεῖ. δοκεῖ γὰρ ἐφ' οἷς χρεωστῆται, διαλύσασθαι.

Εἰ δὲ φιλονεικεῖται τὰ λεγθέντα ἐνέχυρα, ὁ ἐκβιβάζων διαγινώσκῃτω, καὶ εἰ εὖρη αὐτὰ τοῦ κατακριθέντος, ἐκβιβαζέτω. κεφαλαιωδῶς δὲ δεῖ αὐτὸν διαγινώσκειν, καὶ οὐδὲ πάσχει πρόοριμα ὁ χρεώστης, οὐδὲ ἔχει αὐτὸ παρασχημα ὁ δόξας νικῶν, εἰ κινήθη μετὰ ταῦτα ἐν δικαστηρίῳ κατὰ τάξιν περὶ τοῦ πράγματος^{ι)}. εἰς μόνην γὰρ λήψιν ἐνεχύρων ἢ κρίσις αὐτῆ συμβάλλεται. μάλιστα δὲ δεῖ^{κ)}, ὅπου φιλονεικία γένηται, ἕτερον ἕμαχον λαβεῖν ἐνέχυρον.

Εἰ δὲ καὶ ἄλλω τινὶ ἠρχόραται, πιπράσκεσθαι αὐτὸ δεῖ, εἰ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις μὴ βουλομένου τοῦ δανειστοῦ οὐ πιπράσκειται ἐνέχυρον· ἵνα πληρωθέντος αὐτοῦ τὸ περιττὸν εἰς τὸν ἐκβιβασμὸν ἔλθῃ.

Ἔτε δὲ ἠ) ἀπαξ προαθῆ δι' ἐκβιβασμὸν, ἐὰν φιλονεικῆται περὶ αὐτοῦ, οὐκ ἀνάγκη, τὸν αὐτὸν ἀρκεῖσθαι δικαστήν· τὰ αὐτὰ καὶ ὅτε τῷ νικήσαντι προσκυρωθῆ.

Εἰ δὲ ὁ ἀγορεύσας αὐτὸ μὴ δίδωσι τὰς τιμὰς, ἢ καὶ ἀρνεῖται ἀγοράσαι^{μ)}, οὐδὲ ἐνταῦθα χρὴ πάντως τὸν αὐτὸν ἀρκεῖσθαι· ἐπειδὴ μὴδὲ ἔχει κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀγωγήν ὁ νικήσας, εἴγε δεῖ^{ν)} τὸ λαμβανόμενα δι' ἐκβιβασμὸν ἐνέχυρα εὐθύχαιλα πιπράσκεσθαι. εἰ δὲ μὴ δίδωσι τὴν τιμὴν ὁ ἀγοραστής, δεῖ τὸν ἀρχοντα μόνον ἀποσπᾶν τὸ πρῶγμα παρ' αὐτοῦ, καὶ ἐτέρῳ κελεύειν πωλεῖσθαι.

Μὴ ὄντων ἄλλων πραγμάτων, καὶ γραμματεῖα εἰς ἐκβιβασμὸν λαμβάνονται, πλὴν ἰσαμφοβολα. δεῖ δὲ πωλεῖσθαι τὰ γραμματεῖα, ἢ ἀπαιτεῖσθαι τὸ ἐν αὐτοῖς, εἰ τοῦτό ἐστιν εὐχερές.

Καὶ εἰ παρ' ἐτέρῳ ἔχει χροσίον ἢ κατακριθεὶς, ἐπαίρεται καὶ δίδεται εἰς τὴν καταδίκην. εἰ δὲ καὶ ὀρφανοῦ χρήματα εἰς ἀγορασίαν χωρίων ἀπέκεινται^{ο)}, λήφεται καὶ ταῦτα ὁ ἐκβιβαστής^{ρ)} εἰς τὴν καταδίκην, καὶ χωρὶς κελεύσεως ἀρχόντος.

ις'. Τινὲς εἰς ὅσον εὐποροῦσι, μεθοδεύονται, χροῖους μὴ ὑπέξαιρονόμενον· ὡς ὁ πάντων τῶν^{ρ)} πραγμάτων κοινωνὸς ἐν τῇ κοινωνίᾳ, καὶ γονεὺς^{ς)}.

ιζ'. Καὶ πατρῶν καὶ πατρῶνισσα, καὶ παῖδες αὐτῶν καὶ γονεῖς. καὶ ἀνήρ περὶ προικὸς ἐναγόμενος.

ιη'. Καὶ ὁ ἔνοπλος στρατιώτης.

ιθ'. Εἰ πολλοὶ ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας χρεωστοῦνται, ὁ προφθάσας καλλίων ἔσται^{ς)}. καὶ οὐχ ὑπέξαιρεῖται τὸ ἄλλου χροῖος, ὡς ἐπὶ τῆς περὶ^{τ)} πεζουλίῳ ἀγωγῆς. εἰ δὲ καὶ κατὰ πατρὸς ἢ πατρῶνος κινήθη, οὐχ ὑπέξαιρεῖται τὸ ἐποφειλόμενον παισὶν ἢ ἀπελευθέρους.

Ἔκ δωρεᾶς οἰκείας εἰς ὅσον εὐπορῶ ἐνάγομαι καὶ ὑπέξαιρῶ^{υ)} τὰ χρεῖα. μεταξὺ τῶν ἑξ ὁμοίας αἰτίας ἐποφειλομένων, καλλίων ἔσται ὁ προλαβών. καὶ οὐδὲ ἀφαιρεῖται ὅσον ἔχει. γίνεται γὰρ καὶ αὐτοῦ λόγος, ἵνα μὴ δεῖται.

mobiles sufficiant, vel nullae sint, tunc iura distrahuntur.

Si pignora supradicta nemo emerit, addicuntur §. 3. victori pro iis, quae ei debentur: et si voluerit ea velut pignora possidere iisque esse contentus, superfluum non petit: videtur enim de credito transegitse.

Si pignorum controversia fiat, qui rem iudicatam exequitur, de eo cognoscat: et si compererit, ea condemnati esse, rem iudicatam exequatur. Summatim autem cognoscere debet, neque ullum praecidium debitor patitur, neque statim rem habet, qui vicisse videtur, si postea iure ordinario de re cum eo agatur: in solam enim pignorum capionem haec sententia proficit. Ubi autem controversia fit, magis aliud pignus capiendum est, quod sine controversia est.

Quodsi res alii cuidam pignorata sit, distrahi §. 5. debet, quamquam in aliis creditore invito pignus non distrahitur: ut dimisso eo superfluum in executionem veniat.

Si autem postea, quam pignus propter executionem semel distractum est, de eo controversia moveatur, non est necesse, eundem iudicem cognoscere: idemque et si ipsi, qui vicit, res fuerit addicta.

Sed si emtor pignoris pretium non solvat aut §. 7. neget, se emisse, neque hic idem iudex cognoscere omnino debet: quia nec is, qui vicit, adversus emtorem actionem habet: si quidem res executionis causa pignori captae praesenti pecunia distrahi debent. Si vero emtor pretium non solvat, magistratus rem tantum ei auferre debet et praecipere, ut alii vendatur.

Si res aliae non adsint, etiam nomina pignori §. 8. 9. 10. capiuntur, sed ea duntaxat, de quibus controversia non est. Vendi autem debent nomina, aut exigi id, quod iis continetur, si hoc facile sit.

Et si iudicatus pecuniam apud alium habeat, capitur et convertitur in causam iudicati. Sed et si pupilli pecunia ad praediorum comparationem reposita sit, executor etiam hanc in causam iudicati capiet, etiam citra iussum Praetoris.

XVI. Quidam in id, quod facere possunt, conveniuntur, non deducto aere alieno, ut socius omnium bonorum, et parens: *L. 16. D. XLII. 1.*

XVII. Et patronus et patrona, liberique eorum et *L. 17. D. eod.* parentes: item maritus, qui de dote convenitur.

XVIII. Item miles, qui sub armata militia stipendia meret. *L. 18. D. eod.*

XIX. Si pluribus ex eadem causa debeatur, occurrentis melior conditio est: nec deducitur, quod alii debetur, ut in actione de peculio. Sed etsi adversus patrem patronumve agatur, non deducitur, quod liberis aut libertis debetur.

Ex donatione mea in quantum facere possum, §. 1. convenior et deduco aes alienum. Inter eos, quibus ex simili causa debetur, occupantis potior est causa: nec totum, quod habet, extorquetur: ipsius enim habetur ratio, ne egeat.

h) Sic Fabr. et Syn. Cod. Coisl. μὴ δε. i) Sic recte Cod. Coisl. Fabr. haud dubie vitio typhotetae πράγματος. k) δεῖ Fabr. Cod. Coisl. δεῖ. Recte se habet δεῖ. l) δε Fabr. Cod. Coisl. τε. m) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἀγοράσαι. n) Fabr. εἴγε δεῖ. Cod. Coisl. δεῖ δε. o) Sic Fabr. Cod. Coisl. ὑπόκεινται. Praeplacet ἀπόκεινται. p) Sic recte Fabr. Cod. Coisl. male ἐκβιβασθεῖς. q) τῶν deest apud Theod. r) καὶ γονεὺς deest apud Theod. s) Hactenus Syn. p. 71. quae habet καλλίων ἔσται ὁ προλαβών. t) Cod. Coisl. addit τοῦ, quod deest apud Fabr. u) Sic lego cum Cod. Coisl. Fabr. ὑπέξαιρῶ.

- L. 20. D. XII. I. *z'*. Τὸ παρὰ τοῦ συνοικοῦντος ἐναγόμενον πρόσωπον ἐκ πόσης αἰτίας, εἰς ὅσον εὐπορεῖ, καταδικάζεται.
- L. 21. D. eod. *κα'*. Καὶ ὁ πενθερός,
- L. 22. D. eod. *κβ'*. Πλὴν εἰ μὴ ἐπαγγελάμενος προῖκα ^{v)} ἐνάγεται ^{w)}, μετὰ διάλυσιν δηλαδὴ τοῦ γάμου· εἰ γὰρ ἐπι συνέστηκε, καὶ ταύτην εἰς ὅσον εὐπορεῖ, ἀπαιτεῖται.
- §. 1. Ἐπὶ δὲ τῶν κοινωνῶν ὁ ἀρνούμενος εἶναι κοινωνός, ἢ δόλον ποιήσας οὐ βοηθεῖται.
- L. 23. D. eod. *κγ'*. Ὁ διοικητὴς ἢ ὁ ἐδικοκλήτης τοῦ ἀνδρός ζῶντος μὲν, εἰς ὅσον εὐπορεῖ ὁ ἀνὴρ, καταδικάζεται περὶ προικός· τελευτήσαντος δὲ, εἰς ὁλόκληρον.
- L. 24. D. eod. *κδ'*. Ὁ ἐγγυητὴς τοῦ εἰς ὅσον εὐπορεῖ, καταδικάζεται μόνον οὐ βοηθεῖται.
- §. 1. Ὁ δὲ κληρονόμος τοῦ ἀνδρός εἰς ὅλον καταδικάζεται· μόνος γὰρ ὁ ἀνὴρ βοηθεῖται.
- L. 25. D. eod. *κε'*. Τὸ αὐτὸ κρατεῖ ^{x)} ἐπὶ παντὸς κληρονόμου τῶν εἰς ὅσον εὐποροῦσι καταδικαζομένων.
- L. 26. D. eod. *κς'*. Εἰ συμφωνήσουσιν οἱ δικαζόμενοι, ποίαν δεῖ γενέσθαι ψῆφον, αὐτῇ ἐκφωνεῖσθω.
- L. 27. D. eod. *κζ'*. Εἰ δικαστὴς ^{y)} τόκους τόκων εἰς ῥητὴν ποσότητα καταδικάσει, καὶ παρώνομος ἢ κρίσις εἴη, μὴ ἐκκληθῆ δέ, ἐκβιβάζεται.
- L. 28. D. eod. *κη'*. Δύο χαμαιδικαστῶν ἐναντία ψῆφοι ἐν ῥητῇ μὲν εἰσὶν, ἕως ὃ πρός φροσ ἄρχων τὴν μίαν βεβαιώσεται.
- L. 29. D. eod. *κθ'*. Εἰ τελευτήσῃ ὁ κατακριθεὶς πρὸ τῆς τετραμήνου, δεῖ ^{z)} τὸν κληρονόμον μετὰ τὸ ἐλλείπον τοῦ χρόνου ἐκβιβάζεσθαι.
- L. 30. D. eod. *κ'*. Ὁ δωρησόμενος εἰς ὅσον εὐπορεῖ, καταδικάζεται, ὥστε καὶ αὐτῷ τὰ ἀρκοῦντα περιλειφθῆναι· ὅπερ ^{a)} μάλιστα κρατεῖ μεταξὺ παίδων καὶ γονέων.
- L. 31. D. eod. *λα'*. ^{b)} Τοῖς χρεώστασι αἰτοῦσι δίδονται ^{c)} προθεσμία ^{d)}· εἰ δὲ δεήσει ^{e)}, καὶ ^{f)} ἐπεκτείνεται ^{g)}· τῶν δὲ ἀγνωμόνως ὑπεριθιμένων καὶ ἐνέχυρα λαμβάνονται ^{h)}. καὶ τῷ ⁱ⁾ κατακριθέντι δὲ προθεσμία δίδεται· τῶν δὲ μετὰ τὴν προθεσμίαν μὴ ^{k)} δίδόντων ἐνέχυρα λαμβάνονται, καὶ ^{l)} εἰ ἐντὸς δύο μηνῶν μὴ δίδουσι ^{m)}, πιπράζονται, καὶ εἰ περιτεύσει ⁿ⁾ ἐκ τῆς τιμῆς, ἀναλαμβάνουσιν ^{o)}.
- L. 32. D. eod. *λβ'*. Εἰ κατὰ ^{p)} τοὺς προκομισθέντας νόμους, μὴ νομίσας εἶναι προσφύρους, ὁ δικαστὴς καταδικάσει, οὐκ ἔστι παρώνομος ἢ ψῆφος· ὥστε, εἰ μὴ ἐκκληθῆ ^{q)}, κρατεῖ.
- L. 33. D. eod. *λγ'*. Εἰ ψευδεῖς ἐπὶ δόσει ^{r)} παραγωγῶν τις μάρτυρας νικήσῃ, καὶ ἀδότηρως τιμωρεῖται, καὶ τὰ ^{s)} κριθέντα οὐ κρατεῖ.
- L. 34. D. eod. *λδ'*. Εἰ κωλύσει τις τῷ κατακριθέντι τροφήν ἢ στρωμνὴν εἰσαγγῆναι, τιμωρητικῇ ἀγωγῇ ἢ ^{t)} περὶ ἕβρωσος ὑπόκειται.

XX. Persona, quae a coniuge eius convenitur, ex omni causa, in quantum facere potest, condemnatur.

XXI. Item socer,

XXII. Praeterquam si ex promissione dotis convenitur, soluto scilicet matrimonio: nam si matrimonium adhuc duret, etiam dotis nomine, in quantum facere potest, convenitur.

Quod ad socios autem attinet, neganti, se socium esse, aut ei, qui dolum commisit, non succurritur.

XXIII. Praecurator aut defensor mariti, vivo quidem marito, in quantum maritus facere potest, dotis nomine condemnatur: mortuo vero marito, in solidum.

XXIV. Fideiussori eius, qui in quantum facere potest, condemnandus est, non succurritur.

Heres autem mariti in solidum condemnatur: soli enim marito succurritur.

XXV. Idem obtinet in omni herede eorum, qui in id, quod facere possunt, condemnantur.

XXVI. Si convenerit inter litigatores, qualem sententiam proferre oporteat, ipsa proferatur.

XXVII. Si iudex in usuris usurarum, quae certa quantitate continentur, condemnaverit, quamvis iniusta sententia sit, si tamen ab ea provocatum non fuerit, executioni mandatur.

XXVIII. Duorum pedaneorum iudicium sententiae contrariae in pendenti sunt, donec competens magistratus unam confirmaverit.

XXIX. Si iudicatus decesserit ante quatuor menses, adversus heredem post reliquum tempus fieri debet executio.

XXX. Donator in id, quod facere potest, condemnatur, ita ut et ipsi, quae sufficiant, relinquantur: quod maxime inter liberos et parentes obtinet.

XXXI. Debitoribus petentibus tempus ad solvendum datur: sed et prorogatur, si res exigat: eorum autem, qui per contumaciam differunt solutionem, etiam pignora capiuntur. Condemnato vero tempus ad solvendum datur: eorum autem, qui post tempus non solverint, pignora capiuntur, et si intra duos menses non solverint, venduntur, et si quid ex pretio supersit, id recipiunt.

XXXII. Si iudex contra prolatas leges, existimans, eas huc non pertinere, condemnaverit, sententia contra leges lata non est: ut, si ab ea provocatum non sit, ea valeat.

XXXIII. Si quis productis testibus falsis pecunia corruptis vicerit, et severe punitur, et iudicata non valent.

XXXIV. Si victum vel stratum inferri quis iudicato prohibuerit, poenali actione vel iniuriarum tenetur.

v) Cod. Coisl. et Theod. addunt προῖκα, quod deest apud Fabr. w) Theod. ἐνάγεται. x) Theod. inserit καί. y) δικαστὴς deest in Cod. Coisl. Habet Fabr. z) οὐ ante δεῖ deest in Cod. Coisl. Habet Fabr. Sed omittendum videtur. Nam si retinetur, sensus hic est: Si iudicatus decesserit ante quatuor menses, adversus heredem post reliquum tempus executio fieri non debet. Quod prorsus ineptum est et textui Digestorum plane contrarium. a) Theod. pro ὅπερ habet ὅτι. b) Cap. 31. in Syn. p. 94. sq. et p. 260. Posteriore loco totum cap. habet. c) Syn. δεῖ δίδουσθαι προθεσμίων. p. 94. δοκεῖ διδ. προθεσμ. p. 260. d) Theod. δίδουσθαι προθεσμίων. e) Syn. δεήσει. p. 94. f) καὶ deest in Syn. p. 261. g) Theod. ἐπεκτείνεται. Scribere voluit librarius ἐπεκτείνεσθαι. Syn. ἐπεκτείνεσθαι, utroque loco. h) Haec Syn. p. 94. i) τῷ deest in Syn. p. 261. k) μὴ in Syn. p. 261. deest. Inseruit Leuncl. ad marg. l) Syn. p. 94. inde a καὶ εἰ ἐντὸς usque ad finem haec rursus habet. m) Theod. et Syn. utroque loco δῶσι. n) Cod. Coisl. et Syn. p. 94. περιτεύσει. Fabr. et Theod. ut in textu. o) Syn. ἀναλαμβάνουσι, utroque loco. p) κατὰ deest apud Theod. et in Cod. Coisl. Habet Fabr. q) Theod. ἐκκληθῆ. r) ἐπὶ δόσει Cod. Coisl. et Syn. Quod praeplicet. Fabr. et Theod. habent ἐπιδόσει. s) τὰ deest in Syn. t) ἢ deest apud Theod. et in Cod. Coisl. quos si sequeris, una eademque actio est poenalis et iniuriarum actio, quae hoc loco contra eum datur, qui victum vel stratum inferri iudicato prohibuerit.

λε'. Καινοῖς δικαιώμασι μετὰ ψήφου, εἰ μὴ ἐσθ' ὅτε ἐπὶ δημοσίῳ πράγματι, οὐ δεῖ χοῆσθαι.

λς'. Εἰ πολλῶν περὶ ἐλευθερίας δικαζόντων ὁ εἰς ἑμῶσει μήπω γινῶναι τὸ ἀληθές, οἱ ἄλλοι ψηφίζονται· ἐπειδὴ κἂν ἐναντία κρῖνοι, ἢ τῶν ἄλλων ψήφος κρατεῖ.

λζ'. Τότε πάντες δοκοῦσι κρῖναι, ὅτε καὶ πάρευσιν.

λη'. Εἰ ἐξ ἴσων δικαστῶν ^{u)} ἐναντία γένωνται ^{v)} ψήφοι, ἐπὶ μὲν ἐλευθερίας, τὰ ὑπὲρ αὐτῆς κρατεῖ· ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων, κἂν ἐγκλήματα ^{w)} ᾧσι, τὰ ὑπὲρ τοῦ φεύγοντος· εἰ δὲ ^{x)} εἰς διαφόρους ποσότητος κατεδικασαν, ἢ ἐλάττων κρατεῖ.

λθ'. Εἰ ἐκ τριῶν δικαστῶν ὁ εἰς ἄπειται, οἱ δύο οὐ δικάζουσιν· εἰ δὲ παρόντες διαφωνοῦσιν, ἢ τῶν δύο ψήφος κρατεῖ.

μ'. Τοῦ κατακριθέντος καὶ ἂ ἐλαβεν ἐν ἱερῷ ἀγῶνι ἑπαθλα εἰς ἐνέχρον ἐπαίρονται.

μα'. Εἰ τὸν θέλοντά μοι δωρησασθαι παραπέμψω δανειστῇ μου, ἢ ᾧ ἤθελον δωρησασθαι, ἢ εἰ τις δωρούμενος γυναικὶ ὑπὲρ αὐτῆς προῖκα ἐπερωτηθῆ, πάντες εἰς τέλειον καταδικάζονται· ὡσπερ καὶ κληρονόμος καὶ ἐγγνητῆς τοῦ δωρησαμένου.

Ο δωρησάμενος ἀγρόν, εἰ μὴ δῶ αὐτόν, ὡς οἷος-δήποτε νομεὺς καταδικάζεται· εἰ δὲ δοὺς παρεκόπησε τοὺς καρπούς, καὶ οὐκ ἑδαπάνησεν, εἰς τὸ ὄλον· εἰ δὲ ὄλωρ ἑπαύσατο νέμεσθαι, πρὸς τὸν ἐνδικὸν ὄρμον.

Ο δωρησάμενος καὶ εἰς ὄλον κατακριθεὶς ὁμοῦ τῇ ἀπειτήσῃ τῆς καταδίκης, εἰς ὅσον εὐπορεῖ, κρατεῖται.

μβ'. ^{y)} Τὴν οἰκίαν ψήφου δι' ἄλλης οὐκ ἀναιρεῖ ὁ ἄρχων. τὰ δὲ ἀκόλουθα τῇ ψήφῳ καλῶς ἀναπληροῖ· τῇ αὐτῇ μέντοι ἡμέρᾳ.

μγ'. Οἱ μιᾷ κατακριθέντες ψήφῳ πρὸς ἀναλογία ἀπειτοῦνται, καὶ ὁ εἰς δοὺς οὐκ ἐνάγεται ὑπὲρ τῶν ἄλλων.

μδ'. Ἄνηθος ἐκ πατρικοῦ συναλλάγματος καταδικασθεὶς μετὰ ταῦτα ἀπίστη τοῦ πατρικοῦ κλήρου. ὑπόκειται οὖν τῇ ἀπειτήσῃ τῆς καταδίκης ὁ ὑποκατάστατος ἢ ὁ συγκληρονόμος αὐτοῦ, εἰ μὴ πταίσματι τῶν ἐπιτρόπων κατεδικάσθη.

με'. Δύναται ὁ ἄρχων συναινέσει τῶν μερῶν ἀπθ-ημερὸν περιελεῖν ^{z)} τὰ πραχθέντα.

Ἀὔξεν ἢ μειοῦν τὴν ἀπὸ ψήφου ποινήν χωρὶς βασιλείως οὐ δεῖ.

Κατὰ ἀνήθου ἢ ἀφήλικος χωρὶς ἐπιτρόπου ἢ κωρύτωρος μὴ γινέσθω ψήφος.

μς'. Δυνατὸν διορθοῦσθαι τὰ τῆς κρίσεως ἐπομνήματα, σωζομένης τῆς ἐννοίας αὐτῶν.

μζ'. Τοῖς ἀποῦσιν ἢ ψήφος οὐ προκρίνει.

Εἰ πολλάκις προτραπείς ἐπὶ τοῦ δημοσίου ἐνάγοντός μοι παρεῖναι, μὴ ὑπακούσω, ὑπόκειμαι τῇ ψήφῳ.

μη'. ^{a)} Ὑπεξούσιος συναλλάξας, εἰ μὴ κληρονομεῖ τοῦ πατρὸς, εἰς ὅσον εὐπορεῖ, κατέχεται, οὐκ ὑπέξαι-

XXXV. Novis instrumentis post sententiam, nisi *L. 35.* interdum in negotio publico, uti non licet. *D. XLII. 1.*

XXXVI. Si unus ex pluribus, qui de libertate *L. 36. D. cod.* iudicant, iuraverit, se veritatem nondum habere cognitam, reliqui sententiam ferunt: quia etsi dissentiret, reliquorum sententia obtineret.

XXXVII. Tunc omnes iudicare videntur, quum *L. 37. D. cod.* et adsunt.

XXXVIII. Si inter pares numero iudices contra- *L. 38. D. cod.* riae sententiae proferantur, in liberalibus quidem causis, sententia pro libertate obtinet: in aliis autem causis, licet crimina sint, sententia pro reo lata. Si vero in diversas summas condemnaverint, minor praevallet.

XXXIX. Si ex tribus iudicibus unus absit, duo *L. 39. D. cod.* non iudicant: si vero praesentes dissentiant, duorum sententia valet.

XL. Praemia etiam, quae condemnatus in sacro *L. 40. D. cod.* certamine consecutus est, pignori capiuntur.

XLI. Si donare mihi volentem delegavero credi- *L. 41. D. cod.* tori meo vel ei, cui donare volebam, vel si quis mulieri donaturus pro ea dotem promiserit, omnes in solidum condemnantur: sicut et heres et fideiussor donatoris.

Qui fundum donavit, si eum non restituat, ut §. 1. quivis possessor condemnatur: si vero restituit fundum, et fructus percepit, nec consumsit, in solidum: si vero dolo desierit possidere, quanti in litem iuratum fuerit.

Donator, licet in solidum condemnatus sit, ta- §. 2. men actione iudicati in id, quod facere potest, tenetur.

XLII. Praetor sententiam suam per aliam non tol- *L. 42. D. cod.* lit: at quae ad sententiae consequentiam pertinent, recte supplet: eodem tamen die.

XLIII. Qui una sententia condemnati sunt, pro *L. 43. D. cod.* portione virili conveniuntur, et qui solverit, pro aliis non convenitur.

XLIV. Pupillus ex contractu paterno condemna- *L. 44. D. cod.* tus, postea abstinuit paterna hereditate. Tenetur igitur iudicati actione substitutus vel coheres eius, nisi culpa tutorum condemnatus sit.

XLV. Acta apud se habita magistratus eadem die *L. 45. D. cod.* consensu partium circumducere potest.

Ampliare vel minuere poenam sententia dictam §. 1. sine Principe non oportet.

Contra pupillum vel minorem absque tutore vel §. 2. curatore sententia ne proferatur.

XLVI. Acta iudicii emendare licet, sententia eo- *L. 46. D. cod.* rum servata.

XLVII. Absentibus iudicatum non praedicitur. *L. 47. D. cod.*

Si saepe commonitus a fisco me conveniente, ut §. 1. adessem, non obtemperavero, rei iudicatae subiicior.

XLVIII. Filiusfamilias, qui contraxit, si heres patri *L. 49. 50. D. cod.* non extiterit, in id, quod facere potest, tenetur, non

^{u)} Syn. p. 101. δικαστικῶν. Leuncl. ad marg. δικαστῶν. Sic et Labbaeus Obs. et Emend. in Syn. Basil. Lib. VIII. p. 20. ^{v)} Sic Fabr. et Theod. Cod. Coisl. γένονται. ^{w)} Syn. ἐγκλήματι. Labbaeus Obs. et Emendat. in Syn. Basil. Lib. VIII. p. 20. emendat ἐγκλήματα. ^{x)} Haec verba εἰ δὲ εἰς διαφόρους — ἢ ἐλάττων κρατεῖ in Cod. Coisl. hoc loco omituntur, et reposita leguntur statim post cap. 39. h. t. ^{y)} Syn. p. 101. ^{z)} Theod. περιελθεῖν. ^{a)} L. 48. D. h. t. omissa est, quum abrogata sit constitutione Arcadii et Honorii anno 397 promulgata, qua cautum est, ut iudicibus etiam Graeca lingua sententias ferre liceret. Est haec constitutio I. 12. C. de sententiis et interlocutionibus VII. 45.

ρῶν^{b)} ἄλλο χρέος, ὡς ὁ ἀνὴρ καὶ ὁ πάτρων· τὸ γὰρ ὑπέξαιρειν οὐκ ὁ μετ' ἀληθείας χρεωστῶν, ἀλλὰ μόνος ὁ δωροσώμενος ἔχει, ἵνα μὴ^{c)} φιλοτιμησόμενος γένηται πένης.

L. 51. μθ'. Εἰ δόλω μου προθῶσι τὰ ἐμά, εἰς τὸ πᾶν D. XLII. 1. κατέχομαι.

§. 1. Τὸν πεμφθέντα εἰς νομὴν τῶν ἐμῶν μὴ δεξάμενος^{d)} ἐπώλησα ταῦτα. εἰ ὁ ἀγοραστὴς πληρώσει τὸ διαφέρον, ἐλευθεροῦμαι· ὁ γὰρ ἂ' ἔλαβε, δις ἀπαιτῶν, ἀναιδῆς ἐστίν.

L. 52. D. eod. ν'.^{e)} Ἐν τῇ ἀγωγῇ τῇ περὶ προμημάτων κινητῶν ἀφαιρεθέντων^{f)} εἰς τὸ πᾶν ὁ ἀνὴρ τῇ γυναικὶ κατακρίνεται· ἀμάρτημα γὰρ ἐστίν.

L. 54. D. eod. να'.^{g)} Κατὰ ἀνήθου ἀδικεικλήτου ἢ τοῦ πονηροῦ^{h)} χάριν ὑπόντος ἢ ἀφήλικος ἐκκλητος οὐκ ἔρωται.

§. 1. Ὁ δίκην καταλιπὼνⁱ⁾ διὰ τὸ εἰς μεῖζον^{k)} κληθῆναι δικαστήριον οὐκ ἐστὶν ἀπειθής.

L. 55. D. eod. νβ'.^{l)} Ὁ ψηφισόμενος παύεται εἶναι δικαστής, καὶ οὐκέτι^{m)} διορθοῦται τὴν ψηφον.

L. 56. D. eod. νγ'. Μετὰ ψηφῶν ἢ ὄρκου δόσιν ἢ συγκατάθεσινⁿ⁾ οὐδὲν ζητεῖται. οἱ γὰρ ὁμολογοῦντες ἀντὶ κατακεκριμένων εἰσίν.

L. 57. D. eod. νδ'.^{o)} Ὁ μὴ^{p)} πληρώσας τὰ δεκαοκτὼ ἔτη οὔτε^{q)} ἂν^{r)} ἄρχων ἢ^{s)}, καλῶς ψηφίζεται, κἂν κατὰ συναίνεσιν δοθῇ. τὸ αὐτό, κἂν προαίτωρ ἢ ὑπάτος εἴη.

L. 58. D. eod. νε'. Τὰ ληφθέντα καὶ προθέντα ἐνέχυρα χωρὶς ψήφου δυνατὸν ἀνακαλεῖσθαι.

L. 59. pr. §. 1. νς'. Ἀρχεῖ τὸ ἔργον ποσὴν ψηφισασθαι καταβληθῆναι. εἰ δὲ καὶ ἢ ψήφος μὴ ἔχοι ποσὴν, τοῦ δὲ ἐνάγοντος εἰπόντος ψηφισθῆ, ὁ ἀπαιτεῖ σε, δός, κρατεῖ ἢ ψήφος.

§. 2. Πρὸς τοῖς κεφαλαίοις καὶ τοῖς τόκοις δεῖ ὀρῆζειν ἐν τῇ ψήφῳ· ἐπεὶ οὐκ ἔρωται.

§. 3. Τοῦ μετὰ ἐκκλητον τελευτήσαντος ἄνωθεν ζητεῖσθαι τὸ πρόγμα.

L. 60. D. eod. νζ'. Εἰ παρέττων τις ἀναχωρήσει τῆς δίκης, οὐκ ἔρωται ἢ κατ' αὐτοῦ ψήφος· εἰ δὲ ἐλαφρῶς ἐπύρεττεν, ἢ ἐκ παλαιῦ τεταρταίου μὴ ἐμποδίζοντος, οὐκ ἐστὶ διηρεκλῆς ἢ νόσος, καὶ κρατεῖ ἢ ψήφος.

L. 61. D. eod. νη'. Εἰ δυοὶ τισὶ καταδικασθῶ, προτιμᾶται^{t)} ὁ προικησας.

L. 62. D. eod. νθ'. Οὐδὲ ὁ προπετῶς ψηφισόμενος αὐθημερὸν ἀλλάξει τὴν ψηφον.

L. 63. D. eod. ξ'. Τὰ μεταξὺ ἄλλων προθέντα ἑτέροις οὐ προκρίνεται. οἷον εἰ μόνος εἷς τῶν κληρονόμων ἢ δύο νομέων κατακρίθῃ· οὐκ ἠδύνατο γὰρ ὁ συγκληρονόμος ἢ ὁ ἄλλος νομεὺς κωλύσαι αὐτὸν τοῖς οἰκείοις χρήσασθαι. εἰ δὲ χρεώστης περὶ ὧν ἠνεχύρασεν, ἢ πενθερὸς ἢ γυνή, περὶ ὧν δέδωκεν ἐν προικί, δικάζεται, καὶ οὐδὲν ὁ δανειστῆς ἢ ὁ ἀνὴρ, πρόγραμμα πύσχει· δοκεῖ γὰρ παραχωρεῖν τὸ

deducto aere alieno, ut maritus et patronus: deducere enim non ille, qui revera debet, sed solus donator potest, ne liberalitate sua inops fiat.

XLIX. Si dolo fecero, ut bona mea venirent, in solidum teneor.

Missum in possessionem bonorum meorum non admisi eaque vendidi. Si emptor praestiterit id, quod interest, liberor: improbus enim est, qui bis petit, quod accepit.

L. In actione rerum mobilium amotarum uxori vir in solidum condemnatur: est enim delictum.

LI. Contra pupillum indefensum eumve, qui republicae causa abest, vel minorem, edictum peremptorium nihil momenti habet.

Qui litem deseruit, quod ad manus auditorium vocatus est, non est contumax.

LII. Qui sententiam dixit, iudex esse desinit, nec amplius sententiam corrigit.

LIII. Post rem iudicatam vel iusiurandum praestitum vel confessionem nihil quaeritur. Confessi enim pro iudicatis sunt.

LIV. Qui non implevit octodecim annos, nec si magistratus sit, recte sententiam dicit, licet ex consensu iudex datus sit. Idem est, licet Praetor aut Consul sit.

LV. Capta et distracta pignora absque sententia revocari possunt.

LVI. Sufficit pronuntiare, certam quantitatem exsolvi. Sed et si sententia quantitatem non contineat, si tamen actor eam expresserit et pronuntiatum fuerit: Solve, quod ille a te petit, sententia valet.

Praeter sortem usuras quoque in sententia delinire oportet: alioquin non valet.

De causa eius, qui post edictum peremptorium decessit, denuo cognoscatur.

LVII. Si quis febricitans lite recesserit, sententia contra eum lata nihil momenti habet: si vero levi febris correptus fuerit, aut veterem quartanam habeat, quae ei impedimento non sit, morbus sententiae non est, et sententia valet.

LVIII. Si duobus quibusdam condemnatus fuero, praefertur, qui prior vicit.

LIX. Qui perperam iudicavit, nec eodem die sententiam mutabit.

LX. Inter alios acta aliis non praeiudicant: veluti si unus ex heredibus vel ex duobus possessoribus condemnatus sit: coheres enim aut alius possessor prohibere non poterant, quominus iure suo uteretur. Si vero debitor de iis, quae pignori dedit, vel socer vel uxor de rebus, quas in dotem dedit, litiget, et sciat id creditor vel maritus, praeiudicium patitur:

b) Sic Fabr. Cod. Coisl. et Theod. ἐπεξαιρών. c) μὴ male deest apud Theod. d) Cuiacius Obs. XII. 23. qui eundem locum ex Basilicis exhibet, legit δεχόμενος. e) In Syn. p. 167. f) Syn. ἀγωγῇ τῇ περὶ κλοπιμαίων. g) L. 53. D. h. t. omissa propterea videtur, quod, quae in contumaces statuenda essent, Iustinianus constituit L. 13. C. de iudiciis III. 1. et Nov. 112. cap. 3. h) Cod. Coisl. pro πονηροῦ, quod legitur apud Fabr. habet πολιτείας. i) Sic Fabr. Cod. Coisl. καταλιπὼν. k) Cod. Coisl. recte μεῖζον. Fabr. male μεῖζονα. l) In Syn. p. 101. m) Sic recte Fabr. et Syn. Cod. Coisl. οὐκ ἐστίν. n) Sic recte Cod. Coisl. Fabr. συνακατάθεσιν. o) Graecos propter male expressam L. 57. D. XLII. 1. sententiam valde vituperat Bynkershoek Obs. iur. Rom. Lib. VI. cap. 17. p) μὴ habet Fabr. Deest in Cod. Coisl. et apud Theod. q) οὔτε deest apud Theod. r) Cod. Coisl. ἐάν. Theod. κἂν. Fabr. ἂν. s) Theod. εἴη. t) Deesse videtur οὐ. Nam textus Digestorum plane contrariam sententiam et diversam ab ea, quae in Basilicis habetur, continet.

ἐκ προσώπου αὐτοῦ ἀρμόζον αὐτῷ δίκαιον. ὅμοιον κἀν διτλὸς μὴ ἢ ἀπειλεύθερος, εἰδότης μὴ πρὸς ὃν ἄλλον δικάζηται ὃν περὶ τῆς οἰκείας τύχης. ἕτερον εἰ τὸν αὐτὸν ἀγρὸν καὶ σὺ εἰδότης μὴ ἐκδικεῖς, καὶ γὰρ εἰδότης σου· οὐδέ ἔστι γὰρ τοῖς ἀλλήλων χρώμεθα δικαίως, οὐδὲ καὶ αὐτῶν ἀλλήλους δυνάμεθα, τοῖς οἰκείοις χρῆσθαι.

ξ'α'. Εἰ κατακριθεὶς τῇ περὶ διοικήσεως πραγματῶν ἀγωγῇ, ἐκκαλέσῃ^{α)}, καὶ μετὰ χρόνον πολὺν πάλιν κατακριθῆς ὃν, καὶ τοὺς τόκους τοῦ μέσου χρόνου διὰ οὐτιλίας ἀγωγῆς ἀπαίτη^{β)}.

ξ'β'. Τὸ παρ' ἑτέρου πραχθέντα ἑτέρους οὐ βλάπτει. διὰ ὃν τοῦτο εἰ πολλῶν ὄντων κληρονόμων τοῦ χροῶ-
στου, τινὲς ἔξ αὐτῶν κατέβαλον^{α)}, οἱ ἕτεροι εἰ μὴ βου-
ληθῶσιν^{β)}, οὐ καταδικάζονται.

ξ'γ'. Ἐὰν ἕτερός ὃν τις ἀπόντος τινὸς διαλύσῃται, οὐδὲν ποιεῖ πρόκριμα τῷ ἀπολιμπανομένῳ.

ξ'δ'. Ἐὰν ὁ συγκληρονόμος μὴ ὡς ἐκ προσώπου ἐμοῦ συμφωνήσῃ πρὸς τοὺς δανειστάς, ἢ ἐναγωγή αὐ-
τοῖς, οὐδὲν ποιεῖ μοι^{α)} πρόκριμα.

ξ'ε'. Ἐκεῖνο καλοῦμεν καρπὸν, τὸ περιττεῖον μετὰ τὰ δίκαια δαπανήματα.

ξ'ς'. ὃν ὁ κακῆ πίστει νομεὺς οὐ μόνον τὸ πρῶγμα ἀποδίδωσι, καὶ τοὺς καρπούς, οὐς ἔλαβεν, ἀλλὰ καὶ οὐς ἠδύνατο τις λαβεῖν^{α)}. καὶ δίδωσι τοὺς μετὰ ὃν προκάταρξιν καρπούς^{β)}. ταῦτα δὲ νόησον μὴ ἐπὶ τῆς ἀπαιτήσεως τῆς κληρονομίας· ἐπὶ ἐκείνης γὰρ καὶ οἱ πρὸ τῆς προκατάρξεως καρποὶ καταφέρονται. εἰ δὲ καὶ τελευτήσῃ οὗτος ὃν ἐπὶ κληρονόμῳ, καὶ ὁ κληρονόμος αὐτοῦ^{α)} εἰς τὸ ἐλάττωμα αὐτοῦ ὑπεριστῶν τὰ αὐτὰ ἀπαί-
τεῖται.

ξ'ζ'. Ἐὰν ὑπᾶξ τμηθῆ ἢ περὶ τοῦ πρωτοτύπου πρά-
γματος δίκη, οὐκέτι περιλείπεται περὶ τῶν δαπανημά-
των ἐναγωγή· εἰ μὴ ἔτι ὁ δικαστὴς ὁ δικάσας περὶ
τοῦ πρωτοτύπου πράγματος εὐθέως βούλῃται καὶ περὶ
τῶν δαπανημάτων ἐξετάσαι καὶ παρέχειν^{α)} ἀπόφασιν·
χορὴ γὰρ τὸν νικήσαντα εὐθέως ἀγλῆσαι περὶ τῶν δαπα-
νημάτων. ὑπᾶξ δὲ τοῦ δικαστηρίου τμηθέντος οὐ περι-
λιμπάνεται ἀγωγή ἑτέρα.

ξ'η'. Ἐὰν τις ἔξω τῆς ἰδίας ἐπαρχίας ἐναχθῆ ἐν
ἑτέρῳ δικαστηρίῳ, καὶ ὁ ἐνάγων αὐτῷ κατὰ ῥαθυμίαν
μὴ περαιώσει^{α)} τὴν δίκην, ἢ μὴ ἀποδέξῃ τὰ ἐπενε-
χθέντα· χορὴ μὲν αὐτὸν ὡς συκοφάντην τὴν ἀπὸ τῶν
νόμων τιμωρίαν ὑποστῆναι· δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ τὰ δαπα-
νήματα καὶ τὰ ζημιώματα παρασχεῖν, ὅσα ἀνήλωσέ^{β)}
τις ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἢ ἐν τῇ μέσῃ ὁδῷ, κατὰ τὴν
χρῆσιν τοῦ δικάζοντος περὶ τούτων.

ξ'θ'. Ἡ ὃν διάταξις κελεύει, ὥστε πάντα δικαστὴν
ἐν τῇ ἀποφάσει αὐτοῦ ὃν κελεύειν, τὸν ἡττηθέντα ὃν
διδόναι τὰ δαπανήματα πάντα τὰ ἐν τῷ δικαστηρίῳ
γεγόμενα ὃν· ἔχοντος ἔξουσίαν αὐτοῦ τοῦ δικαστοῦ, καὶ

videtur enim ius remittere, quod ex persona agentis ipsi competebat. Idem est, etsi servus vel libertus meus me sciente cum alio de statu suo litiget. Aliud quid est, si eundem fundum et tu sciente me petas, et ego sciente te: neque enim iuribus invicem competentibus utimur, neque prohibere nos invicem possumus, quominus iuribus nostris utamur.

LXI. Si negotiorum gestorum actione condemnatus appellaveris, et post multum temporis iterum condemnatus sis, usurae quoque medii temporis utili actione a te petuntur. *L. 64. D. XI. II. I.*

LXII. Ab aliis acta alios non laedunt. Unde si ex pluribus heredibus debitoris quidam solverint, reliqui, si noluit, non condemnantur. *L. I. C. VII. 60.*

LXIII. Si alius quis absente quodam transegerit, absentis praeiudicium non facit. *L. 2. C. eod.*

LXIV. Si coheres meus quasi ex persona mea cum creditoribus pactus fuerit, vel egerit cum eis, nullum mihi praeiudicium facit. *L. 3. C. eod.*

LXV. Illud fructum vocamus, quod deductis iustis sumtibus superest. *L. I. C. VII. 51.*

LXVI. Malaе fidei possessor non solum rem restituit, et fructus, quos percepit, sed etiam eos, quos quis percipere potuisset. Et restituit fructus post litis contestationem. Haec autem intellige non de hereditatis petitione: in ea enim fructus etiam ante litis contestationem percepti veniunt. Sed et si herede relicto decesserit, heres quoque, qui in vitium eius successit, eorum nomine tenetur. *L. 2. C. eod.*

LXVII. Si semel lis de re principali decisa sit, non amplius expensarum petitio superest: nisi forte iudex, qui de re principali iudicavit, statim velit et de expensis cognoscere et sententiam proferre: victor enim statim de expensis queri debet. Finito autem semel iudicio, alia actio non superest. *L. 3. C. eod.*

LXVIII. Si quis extra provinciam suam in alio iudicio conveniatur, et actor negligentia litem non ad finem perduxerit, vel delata non probaverit, eum tanquam calumniatorem poenam legibus constitutam subire oportet: debet autem et sumtus et damna ex aestimatione iudicis praestare, quos quis in iudicio vel in itinere erogavit. *L. 4. C. eod.*

LXIX. Constitutio praecipit, ut omnis iudex in sententia sua iubeat, victum reddere omnes expensas in iudicio erogatas: iudice potestatem habente, ut modum expensarum excedat usque ad decimam expen-

α) πρὸς legendum, licet Fabr. et Cod. Coisl. habeant πρὸ. οὐδὲν. β) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἐκκαλέσεται. γ) Sic Fabr. Cod. Coisl. κατακριθῆ. δ) Graecos propter male redditam L. I. C. VII. 60. sententiam recte reprehendit Iensius Notit. Basil. §. XI. p. XLVI. Aliis verbis huius constitutionis sententia redditur in Schol. Fabr. a. ad Basil. XI. II. 3. T. I. p. 804. ε) Sic Fabr. et Theod. Cod. Coisl. κατέβαλλον. ζ) Scil. καταβαλεῖν. η) Fabr. ἐὰν ὁ ἕτερός τις. Cod. Coisl. recte omittit δ. θ) μοι Fabr. Deest in Cod. Coisl. ι) In Syn. p. 161. κ) Cod. Coisl. et Syn. hic repetit καρπούς, quod Fabr. omittit. λ) μετὰ deest in Syn. ut et sequens καρπούς. μ) Fabr. vertit: et restituit fructus post litis contestationem perceptos. Vehementer eum propterea vituperat Reitzius ad Harmenop. II. 1. 13. in Supplem. Thes. Meerm. p. 104. not. 34. ν) Syn. οὐτως. ξ) Syn. αὐτός. ο) Malim παρέχειν. Nam πάσχειν ὑπόφασιν, quod habet Fabr. et Cod. Coisl. sententiam pati, de partibus quidem, nec vero de iudice dici potest. π) Sic Fabr. et Theod. Cod. Coisl. περαιώσει. ρ) Sic Fabr. Cod. Coisl. et Theod. ἀνάλωσε. σ) Constitutionem, quae in Codicis editionibus deest, ex Basilicis restituit Cuiacius Observ. XII. I. cf. Witte die leges restitutae des Iust. Codex. p. 204. et Biener in Zeitschrift für gesch. Rechtswissenschaft. Vol. VII. Fasc. III. p. 313. τ) Syn. ἐαυτοῦ. θ) Quae sequuntur verba, δίδονται τὰ δαπανήματα πάντα τὰ, desunt in Syn. ς) Sic Fabr. et Syn. et Cuiac. Cod. Coisl. γινόμενα. Harmenop. qui Lib. I. Tit. 4. §. 26. initium huius constitutionis exhibet, post γινόμενα haec addit: εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιῆσιν ὁ δικαστὴς, αὐτὸς τὴν ζημίαν ταύτην ἀναγκάζεται θεραπεύειν τῷ νενικήρῳ μέρει. Eadem postea in Basilicis paulo infra sequuntur.

υ) Sic Fabr. Cod. Coisl. δικάζεται. φ) Sic Fabr. Cod. Coisl. κατακριθῆ. χ) Graecos propter male redditam L. I. C. VII. 60. sententiam recte reprehendit Iensius Notit. Basil. §. XI. p. XLVI. Aliis verbis huius constitutionis sententia redditur in Schol. Fabr. a. ad Basil. XI. II. 3. T. I. p. 804. ψ) Sic Fabr. et Theod. Cod. Coisl. κατέβαλλον. φ) Scil. καταβαλεῖν. χ) Fabr. ἐὰν ὁ ἕτερός τις. Cod. Coisl. recte omittit δ. θ) μοι Fabr. Deest in Cod. Coisl. ι) In Syn. p. 161. κ) Cod. Coisl. et Syn. hic repetit καρπούς, quod Fabr. omittit. λ) μετὰ deest in Syn. ut et sequens καρπούς. μ) Fabr. vertit: et restituit fructus post litis contestationem perceptos. Vehementer eum propterea vituperat Reitzius ad Harmenop. II. 1. 13. in Supplem. Thes. Meerm. p. 104. not. 34. ν) Syn. οὐτως. ξ) Syn. αὐτός. ο) Malim παρέχειν. Nam πάσχειν ὑπόφασιν, quod habet Fabr. et Cod. Coisl. sententiam pati, de partibus quidem, nec vero de iudice dici potest. π) Sic Fabr. et Theod. Cod. Coisl. περαιώσει. ρ) Sic Fabr. Cod. Coisl. et Theod. ἀνάλωσε. σ) Constitutionem, quae in Codicis editionibus deest, ex Basilicis restituit Cuiacius Observ. XII. I. cf. Witte die leges restitutae des Iust. Codex. p. 204. et Biener in Zeitschrift für gesch. Rechtswissenschaft. Vol. VII. Fasc. III. p. 313. τ) Syn. ἐαυτοῦ. θ) Quae sequuntur verba, δίδονται τὰ δαπανήματα πάντα τὰ, desunt in Syn. ς) Sic Fabr. et Syn. et Cuiac. Cod. Coisl. γινόμενα. Harmenop. qui Lib. I. Tit. 4. §. 26. initium huius constitutionis exhibet, post γινόμενα haec addit: εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιῆσιν ὁ δικαστὴς, αὐτὸς τὴν ζημίαν ταύτην ἀναγκάζεται θεραπεύειν τῷ νενικήρῳ μέρει. Eadem postea in Basilicis paulo infra sequuntur.

υπερβαίνειν τὴν δαπάνην, ἕως τῆς δεκάτης μοίρας τῶν δαπανηθέντων, ἐὰν αὐτὸν ἢ ^ς) ἀναισχυντία τοῦ ἡττηθέντος ^ι) μέρους πρὸς τοῦτο παρακινήσῃ ^υ), ὥστε τὸ ^ν) ὑπὲρ τὰ δαπανήματα τῷ δημοσίῳ λόγῳ διαφέρειν· εἰ μὴ τι ἄρα ὁ δικαστὴς τὴν τριβὴν τοῦ νενικηκότος μέρους βουληθεὶς θεραπεῦσαι μέρος τί ποτε ἐκ τούτων αὐτῷ ἀφορίσει· καταδικαζομένου μὴ μόνον τοῦ ἐνάγοντος καὶ τοῦ ^ω) ἐναγομένου, ὅτε πρόσφορος ἐκατέρῳ ^κ) ἐστὶν ὁ δικαστὴς, ἀλλὰ καὶ ^ν) τοῦ ἐνάγοντος ἀπρόσφορος ἐστὶν, ἡττηθῆ δὲ ἐξ ἀντεναγωγῆς, μὴ δυνάμενος ἐκείνων τὸν δικαστὴν παραιτήσασθαι, εἴτε ἄρχοντες εἴησαν δικασταί, εἴτε θεῖοι διαίτηταί· ἔχουσι γὰρ καὶ ^ζ) οὗτοι ἐκβιβαστὰς καὶ ἐπεικτας, εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσῃ ^α) ὁ δικαστὴς, αὐτὸς τὴν ζημίαν ταύτην ἀναγκάζεται θεραπεῦσαι τῷ νενικηκότῃ ^β) μέρει ^ο). ἐὰν δὲ τις ἐναγομένος ἐνυγμῶνως ἀποδώσει, ἢ ἐνάγων ^δ) ἀποστῆ τῆς δίκης, ἢ καὶ ὁ δικαστὴς εὖρη αὐτὸν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἀποφάντην, ἀλλὰ ἐπὶ ἀμφιβόλῳ πράγματι δικαζόμενον, ὁ τοιοῦτος ἐκφεύγει ^ε) τὴν ^ι) τῶν δαπανημάτων καταδίκην. δῆλον δὲ, ὅτι ἐπὶ τῶν χαμαιδικαστῶν ὁ ἄρχων ἐστὶν ὁ ὀφείλων αὐτοῖς ἀφορίσαι ταξεώτην τὸν ταῦτα μεθόδευοντα.

L. 6.
C. VII. 51. ο'. Ἡ διάταξις κελεύει, ἵνα εἰ ^ς) τὸ ἐν μέρος ἔχει προνόμιον ἐν τοῖς τῆς δίκης δαπανήμασι, τοσαῦτα αὐτῷ δαπανήματα παρόσχη τὸ ἕτερον μέρος· οὐδὲ γὰρ δίκαιόν ἐστι, τὸν ἕνα ἐπιστάμενον, ὅτι ἐλάττωνα παρέχει, πλείονα λαμβάνειν ἐκ τοῦ ἕτερου μέρους· εἴτε ἀποδέδεται τὸ ^β) προνόμιον στρατείαις, ἢ ἀξιώμασιν, εἴτε ἰδικῶς προσώποις τισὶν ἐδόθη, εἴτε ῥητῶς ἐγκτεται ἐν αὐτῷ, ὥστε καὶ τοὺς διαδίκους τοῖς αὐτοῖς κεχρησθῆαι προνομίοις, εἴτε καὶ μὴ ἐγκτεται.

L. 1.
C. VII. 52. οα'. Ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς ἀποδείκνυσιν, ὅτι ὁ ἐνάγων αὐτῷ ἔλαβε παρὰ τινος τὸ πρῶγμα, ὅπερ ἔλεγε κλαπήναι, ἐναγομένος τῇ ἀπαιτήσει τῆς καταδίκης καλῶς ἀντιτίθησιν αὐτῷ δόλον παραγραφῆν.

L. 2.
C. eod. οβ'. Ἐὰν τις βούλεται καταδίκην ἀναψηλαφῆσαι προφάσει ἀναλογισμοῦ, οὐ δύναται.

L. 3.
C. eod. ογ'. Ἐὰν τὴν ποσότητα, ἣν τινα κακῶ λογισμῷ ὑποσυλῆσαι ἑμᾶς ^ι) ἐδείχθη, ἐκελεύσθητε προσαγαγεῖν μετὰ προστίμου, καὶ γνωσθείσης τῆς παραγγελίας τοῦ ἄρχοντος μὴ ἐξεκαλέσασθε, ὀφείλετε πᾶσαν τὴν ποσότητα εἰσαγαγεῖν.

L. 4.
C. eod. οδ'. κ) Ἐπὶ προσχῆματι κινῶν συμβολαίων μετὰ ταῦτα εὐρεθέντων τὰς ἀποφάσεις ἀνανεοῦσθαι, εἰς ὑπόδειγμα βαρὺ ἐστὶν ^ι).

L. 5.
C. eod. οε'. Τὸν ^μ) πρὸς καταβολὴν ὑπέροφειν αἰτοῦντα ἐφρονεῖν τῇ ἀποφάσει φανερώς ἀποδείκνυται ^ν)· ὡσπερ ἐκεῖνον ^ο), ὅστις ^ρ) οἰωδῆποτε τρόπον τῇ ἀποφάσει ἐφυσῆχασεν· οὐδὲ γὰρ ἀνακαινίσσεται ^ι) τὰ ἀποφανθέντα ἢ τῶν ἀποφάσεων ^ι) ἀνέχεται ἀθροεντία ^ς).

L. 6.
C. eod. ος'. Ἐὰν τὰ πραχθέντα ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀνηρέχθησαν ^ι) εἰς ὑπομνήματα, καὶ τελευτήσαντος ἤδη τοῦ δικαστοῦ ὀφείλουσιν ἰσχεῖν.

L. 1.
C. VII. 53. οζ'. Χρῆ πρότερον τὴν ἀπαιτήσιν τῆς καταδίκης κινήσθαι, καὶ τῷ νικήσαντι ^υ) κινουμένης αὐτῆς δοθῆναι ἐνέχυρα ἐκ τῆς τοῦ ἐναγομένου περιουσίας.

sarum partem, si ipsum victi improbitas ad hoc permoverit: ita ut id, quod expensas excedit, ad publicas rationes pertineat: nisi forte iudex damnium, quod pars victrix pertulit, sarcire volens partem aliquam eorum ei addixerit: condemnando non solum actore et reo, si iudex utrique competens fuerit, verum etiam si actori fuerit incompetens, victus autem sit ex reconventionem, cum nec iudicem recusare posset, sive Praesides, sive delegati a Principe arbitri iudices fuerint: nam et hi executores et compulsores habent. Quod si iudex hoc non fecerit, ipse id damnium parti victrici sarcire compellitur. Si vero reus officii memor solverit, vel actor a lite destiterit, vel etiam iudex deprehendat eum revera non calumniatorem, sed de re dubia litigantem, hic expensarum condemnationem evitat. Notum autem est, in pedaneis iudiciis Praesidem eum esse, qui eis officialem assignare debeat, qui haec exequatur.

LXX. Constitutio praecipit, ut si unus ex litigatoribus privilegium in sumtibus litis habeat, tot sumtum nomine ei altera pars praestet: non enim aequum est, eum, qui sciat, se minores sumtus praestare, maiores ab altera parte accipere: sive privilegium illud militiis vel dignitatibus, sive specialiter personis quibusdam concessum sit, sive nominatim privilegio insertum sit, ut adversarii quoque iisdem privilegiis utantur, sive insertum non sit.

LXXI. Si condemnatus probet, actorem rem ab aliquo accepisse, quam furto subreptam dicebat, iudicati actione conventus, recte doli exceptionem ei opponit.

LXXII. Si quis condemnationem retractari velit computationis praetextu, facere id nequit.

LXXIII. Si quantitatem, quam mala ratione interceptis vos apparuit, iussi sitis inferre eum poena, et comperto praeecepto Praesidis non provocaveritis, universam quantitatem debetis inferre.

LXXIV. Sub praetextu novorum instrumentorum postea repertorum res iudicatas restaurari exemplo grave est.

LXXV. Ad solutionem dilationem petentem acquiescere sententiae manifeste probatur: sicut eum, qui quolibet modo sententiae acquieverit: nec enim instaurari iudicata rerum iudicatarum patitur auctoritas.

LXXVI. Si gesta in iudicio translata sint in publica monumenta, etiam mortuo cognitore firmitatem habere debent.

LXXVII. Actionem iudicati prius moveri oportet, et ei, qui ea mota vicit, pignora ex bonis rei dari.

ς) ἢ deest in Syn. ι) Syn. τοῦ δαπανηθέντος. υ) Cuiac. παρακινήσει. ν) Syn. τά. ω) τοῦ deest apud Cuiacium. x) Sic Fabr. Cui. et Syn. Cod. Coisl. ἐκατέρων. γ) Syn. καὶ ὄν. z) καὶ deest in Syn. α) Sic Fabr. Cod. Coisl. Cui. et Syn. ποιήσει. β) Syn. νενικηκότος. ε) Hactenus Syn. hoc caput exhibet p. 112. δ) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἐναγομένου. ε) Sic Fabr. et Cuiac. Cod. Coisl. ἐκφεύγει. ς) τὴν Fabr. et Cuiac. Deest in Cod. Coisl. ζ) Sic Fabr. Cod. Coisl. εἰς. η) τὸ Fabr. Deest in Cod. Coisl. θ) Sic correxi pro ἡμᾶς, quod habent Fabr. et Cod. Coisl. κ) In Syn. p. 101. λ) Syn. ἐστὶ. μ) Τὸν deest apud Theod. et in Syn. p. 102. ν) Theod. ἐπιδείκνυται. ο) Syn. ἐκείνος. ρ) ὅστις deest in Syn. Leuncl. ad marg. ὅς. σ) Syn. ἀνακαινίσσεται. Leuncl. ἀνανεοῦσθαι. τ) Theod. διατάξεων. θ) Sic Fabr. et Theod. Cod. Coisl. ἀθροεντία. ι) Theod. ἀνέχθησαν. υ) Sic Fabr. Cod. Coisl. κινήσαντι.